

Lokal grunnordning

Modellen (skjemaet) er hentet fra www.gudstjeneste.no, og er også gjengitt i "Sammen for Guds ansikt" (Kirkerådet 2011), side 63-70.

Frogner sokn, Oslo

Ordning for hovedgudstjeneste – lokal grunnordning

Vedtatt i Frogner menighetsråd ___/___/___

A Hovedgudstjeneste

Ut fra struktureksempelene (gudstjenestepermen, side 2.25–2.26) har menighetsrådet vedtatt følgende type(r) hovedgudstjeneste (én eller flere):

1. Høymesse
2. Familiegudstjeneste
3. Adventstid
4. Julaften
5. Juledag, påskedag, pinsedag ("førstedagene")
6. Fastetid
7. Skjærtorsdag
8. Langfredag
9. Bots- og bønnedag
10. Allehelgensdag

Konfirmasjonstidens spesielle gudstjenester:

11. - Gudstjeneste med presentasjon
12. - Gudstjeneste med samtale
13. - Konfirmasjonsgudstjeneste

Hva som er fast for alle, og hva som kan være forskjellig på de forskjellige gudstjenestetypene, går fram av vedtakene nedenfor.

B - I Gangen i gudstjenesten

Hovedgudstjeneste nr. 1, navn: Høymesse

For de fleste andre hovedgudstjenester, er innholdet i de enkelte ledd slik som i høymessen. Unntak er markert. For hovedgudstjeneste nr. 2, familiegudstjeneste, er utformingen av de enkelte leddene i mange tilfelle annerledes. Gangen i familiegudstjenesten med innholdet av de enkelte leddene er derfor gjengitt for seg selv som vedlegg 2 etter del K.

Gudstjenesteutvalget foreslår at menighetsrådet gjør følgende vedtak:

Ledd:	Vedtak:
Ledd 1 Forberedelse	<p>Som forberedelse skal det være en fast ordning med informasjon om dagens gudstjeneste, kort stillhet og tre klokkeslag. I enkelte gudstjenester kan informasjon om dagens gudstjeneste utelates, slik at det bare oppfordres til å være stille for Gud.</p> <p>Det bør tilstrebes at de tre klokkeslagene kommer på det tidspunktet som er kunngjort for gudstjenesten, vanligvis kl. 11.00.</p>
Plassering av syndsbejennelsen	Synsbejennelsen plasseres i Samlingsdelen, som ledd 5.
Dåpens plassering i hovedgudstjenesten	Dåpen plasseres etter ledd 7, dvs. etter Gloria.
Ledd 8 Dagens bønn	Ledd 8 dagens (kollekt)bønn skal være med. De nyformulerte bønnene i høringsutkast fra Kirkerådet benyttes inntil Kirkemøtet vedtar de nye bønnene. Bønnen avsluttes med at menigheten synger "Amen".
Ledd 16 Kunngjøringer	<p>Kunngjøringer skal være med og legges i begynnelsen av forbønnsdelen som ledd 16.</p> <p>Innslag som presentasjon av konfirmanter, nye medarbeidere o.l. kan plasseres i tilknytning til kunngjøringene.</p>
Plassering av eventuelle hilsener, vitnesbyrd og forbønnsønsker i gudstjenesten	<p>Det skal unntaksvis kunne settes av plass til hilsener, vitnesbyrd og forbønn. Avgjøres fra gang til gang av liturgen i samarbeid med andre som forbereder gudstjenesten.</p> <p>Et naturlig sted for eventuelle hilsener er i tilknytning til kunngjøringene (ledd 16), for forbønn under ledd 17 (forbønn for kirken og verden), for vitnesbyrd i tilknytning til ledd 13 – Preken.</p>
Vi minnes de døde og ber for de sørgende	<p>"Vi minnes de døde og ber for de sørgende" skal være med, og inngår som siste del av ledd 17 Forbønn for kirken og verden.</p> <p>Leddets utformes slik: (Etter siste avsnitt i forbønnen med menighetssvar.) ML/L [medliturg eller liturg]: Vi reiser oss. <i>Menigheten reiser seg.</i></p> <p>ML/L: La oss minnes dem i vår menighet det er holdt gravferd for siden sist vi var samlet. <i>Navnene til de avdøde, med fødselsår eller alder, leses</i></p>

	<p><i>opp.</i> <i>Kort stillhet.</i></p> <p>ML/L: Lær oss å telle våre dager så vi kan få visdom i hjertet. <i>Salme 90, 12.</i></p> <p>L/ML: Barmhjertige Gud, trøst de sørgende og vær dem nær i tiden som kommer.</p> <p>A [alle]: <i>Forbønnens menighetssvar synges (med avsluttende Amen).</i> (Etterfølges av liturgiavsnitt 18: Menighetens takkoffer/Salme før nattverd.)</p>
Plassering av menighetens takkoffer	Menighetens takkoffer samles inn under salmen før nattverden (ledd 19). Offeret samles vanligvis inn i benkeradene og bæres så fram til alteret. Ofringen avsluttes ved at liturgen ber en kort bønn, som f.eks. kan være en av dem som er gjengitt i Ordning for hovedgudstjeneste, ledd 18 eller 19, men uten at menigheten skal være med og si fram den siste linjen (som er et alternativ i begge bønnene). Menighetsrådet kan vedta andre innsamlingsformer for bestemte gudstjenester (f.eks. ofring rundt alteret).
Under ledd 20 Takksigelse og bønn "Stort er troens mysterium"	"Stort er troens mysterium" skal ikke være med.
Under ledd 21 Nattverdmåltidet Mer utførlig fredshilsen	Under ledd 21 Nattverdmåltidet skal en mer utførlig fredshilsen være med.
Brødsbrytelse	Under ledd 21 Nattverdmåltidet skal brødsbrytelse ikke være med.
«Kom, for alt er ferdig»	Under ledd 21 Nattverdmåltidet skal "Kom, for alt er gjort ferdig" være en fast ordning som kommer <i>etter</i> "Du Guds Lam" (Agnus Dei).

Strukturen i hovedgudstjeneste nr. 1, høymesse, er vist i vedlegg 1 etter del K.

Hovedgudstjeneste nr. 2, navn: Familiegudstjeneste

Gudstjenesteutvalget foreslår at menighetsrådet gjør følgende vedtak:

Familiegudstjenester i Frogner kirke feires etter den ordningen som er gjengitt i vedlegg 2 etter del K.

Hovedgudstjeneste nr. 3, navn: Adventstid

Gudstjenesteutvalget foreslår at menighetsrådet gjør følgende vedtak:

Ordningen for høymesse eller familiegudstjeneste brukes, men med følgende endring:
Adventskrans med fire lys benyttes, samtidig som en synger de aktuelle versene av en egnet adventssalme. Dette kan gjøres på inngangssalmens plass, eller som et selvstendig innslag etter samlingsbønnen.

Hovedgudstjeneste nr. 4, navn: Julaften

Gudstjenesteutvalget foreslår at menighetsrådet gjør følgende vedtak:

Gudstjenesten består av følgende ledd:

Preludium – Inngangssord – Salme – Samlingsbønn (= dagens bønn) – Gloria – 1. tekstlesning – Salme – 2. tekstlesning (juleevangeliet) – Salme – Preken – Trosbekjennelsen – Salme – Kunngjøringer (bare kort informasjon om julens øvrige gudstjenester og offerformålet julaften) – Forbønn – Fadervår – Salme – Velsignelsen ("La oss prise Herren") – Stille bønn med 3x3 klokkeslag – Salme – Postludium – Ofring ved utgangen.

Hovedgudstjeneste nr. 5, navn: Juledag (og de andre høytidsdagene: påskedag og pinsedag)

Gudstjenesteutvalget foreslår at menighetsrådet gjør følgende vedtak:

Ordningen for høymesse følges, men med følgende endringer:

I prekenens innledningsdel synges et høytidsvers.

Som trosbekjennelse brukes normalt Nicenum (den nikenske trosbekjennelsen), som leses eller synges. Dersom det er dåp, brukes den apostoliske trosbekjennelsen.

Hovedgudstjeneste nr. 6, navn: Fastetid (søndagene i fastetiden, ikke eventuelle fastegudstjenester på hverdager)

Gudstjenesteutvalget foreslår at menighetsrådet gjør følgende vedtak:

Ordningen for høymesse følges, men med følgende endringer:

Det skal ikke være Gloria, unntatt på Maria budskapsdag, som ikke regnes til fastetiden. Maria budskapsdag feires som hovedgudstjeneste nr. 1.

I fastetiden brukes som forbønn Litaniet med fastekollekten. Etter fastekollekten kan det følge en bønn for dagsaktuelle emner. Der minnes også de døde, og det bes for de sørgende (slik som tilsvarende ledd i hovedgudstjeneste nr. 1).

Velsignelsen innledes med "Ta imot velsignelsen".

Hovedgudstjeneste nr. 7, navn: Skjærtorsdag

Gudstjenesteutvalget foreslår at menighetsrådet gjør følgende vedtak:

Det er ikke dåp eller ofring.

Gudstjenesten består av følgende ledd:

Preludium – Inngangssord – Inngangssalme – Samlingsbønn – Syndsbekjennelse – Kyrie – Dagens bønn – Tekstlesning (innledes med: "Det står skrevet...") – Salme – Preken – Trosbekjennelse – Salme – Litaniet med fastekollekt – Nattverdssalme – Nattverd – Takkebønn for nattverd – Avdekking av alteret og mørklegging av kirken (kan være ledsaget av passende musikk) – Velsignelsen (innledes med "Ta imot velsignelsen") – Stille bønn med 3x3 klokkeslag – Utsendelse: Gå i fred.

Ved mørkleggingen av kirken kan lyset ved gullmosaikken bak alteret beholdes på.

Hovedgudstjeneste nr. 8, navn: Langfredag

Gudstjenesteutvalget foreslår at menighetsrådet gjør følgende vedtak:

Det er ikke dåp, ofring eller nattverd.

Alterbordet er avdekket (uten lys eller vanlig blomsteroppstilling), kun krusifikset og fem røde roser (som symbol på den korsfestedes fem sår) har plass der.

Gudstjenesten består av følgende ledd:

Preludium – Inngangssord – Inngangssalme – Lidelseshistorien (tekstlesning i samsvar med gjeldende tekstrekke, delt opp med salmevers/musikk imellom) – Preken – Salme – Litaniet med fastekollekt – Fadervår – Slutningssalme – Velsignelsen (innledes med "Ta imot velsignelsen") – Stille bønn med 3x3 klokkeslag – Postludium – Utsendelse: Gå i fred.

Hovedgudstjeneste nr. 9, navn: Bots- og bønnedag (bots- og bededag)

Gudstjenesteutvalget foreslår at menighetsrådet gjør følgende vedtak:

Det er ikke dåp, ofring eller nattverd.

Gudstjenesten består av følgende ledd:

Forberedelse – Preludium – Inngangsbønn – Inngangssalme – Tekstlesning (innledes med "Det står skrevet...") – Salme – Preken – Bededagsbønnen – Litaniet – Bededagskollekten – Fadervår – Slutningssalme – Velsignelsen (innledes med "Ta imot velsignelsen") – Stille bønn med 3x3 klokkeslag – Postludium.

Denne gudstjenesten *kan* inneholde "allment skriftemål". Det avgjøres av liturgen. Til "skriftemålet" benyttes pkt. 2 og 7-9 fra "Skriftemålgudstjeneste" (side 259-269) i Gudstjenestebok for Den norske kirke (1977), del I. Siden dette er ukens hovedgudstjeneste, må kunngjøringer og påminnelse om de døde og bønn for de sørgende (jfr. tilsvarende ledd i hovedgudstjeneste nr. 1) tas med. Liturgen bestemmer hvor i gudstjenesten dette bør komme.

Hovedgudstjeneste nr. 10, navn: Allehelgensdag

Gudstjenesteutvalget foreslår at menighetsrådet gjør følgende vedtak:

Det er ikke dåp.

Gudstjenesten følger ordningen for hovedgudstjeneste nr. 1, høymesse.

Til gudstjenesten kan en invitere dem som i årets løp har mistet noen av sine kjære. De som er døde det siste året, kan minnes ved at det er tent eller tennes lys for hver enkelt og/eller at det gis særlig anledning for alle som deltar i gudstjenesten, til å tenne lys i lysgloben eller et annet lysteningssted.

Hovedgudstjeneste nr. 11-13: Konfirmasjonstidens spesielle gudstjenester

Gudstjenesteutvalget foreslår at menighetsrådet gjør følgende vedtak:

11. Gudstjeneste med presentasjon

12. Gudstjeneste med samtale

13. Konfirmasjonsgudstjeneste

Gudstjenestene følger ordningen for hovedgudstjeneste nr. 1, høymesse, men med de tilpasninger som er naturlige ut fra avsnittet om gudstjenester i konfirmasjonstiden i

"Gudstjenestebok for Den norske kirke" (1977), del II Kirkelige handlinger, avsnitt III Konfirmasjon

(side 71 fg.).

C De enkelte leddene

Gudstjenesteutvalget foreslår at menighetsrådet gjør følgende vedtak:

Ledd:	Vedtak:
Ledd 4 Samlingsbønn	Alternativ 1 eller 8 skal brukes. Avgjøres fra gang til gang av liturgen i samarbeid med medliturg(er).
Ledd 5 Syndsbekjennelse	<p>Syndsbekjennelsen plasseres i Samlingsdelen, som ledd 5. Versjon 2 brukes:</p> <p><i>Gud, vær meg nådig!</i> <i>Tilgi meg min synd for Jesu Kristi skyld.</i> <i>Skap i meg et rent hjerte,</i> <i>og gi meg kraft til nytt liv ved din hellige ånd..</i></p> <p>I enkelte gudstjenester kan det brukes en lokalt utformet syndsbekjennelse etter den modellen som er angitt i "Ordning for hovedgudstjeneste", side 2.37 (der kalt versjon 7). Liturgen avgjør om dette skal skje, og hvordan den skal forberedes. Det skal ikke være "løftesord" etter syndsbekjennelsen.</p>
Ledd 6 Bønnerop Kyrie	<p>Tekstformen <i>Kyrie eleison. Gud Fader, miskunne deg</i> benyttes.</p> <p>Kyrielitani kan benyttes i enkelte gudstjenester. Bestemmes av liturgen i samarbeid med organist og, hvis gudstjenesten forberedes av en gruppe, også i samarbeid med denne.</p>
Ledd 7 Lovsang Gloria	Vanligvis benyttes grunnformen fra "Ordning for hovedgudstjeneste", side 2.8. Ved enkelte gudstjenester kan en av variantene fra side 2.41-43 benyttes. Bestemmes av liturg og organist i fellesskap. Dersom de ikke blir enige, benyttes bare grunnformen. Gloria utelates i fastetiden.
Ledd 12 Evangelium	Det er ikke evangelieprosesjon. Normalt er det heller ikke hallelujaomkved. Menigheten skal ikke svare "Gud være lovet" etter at liturgen (evt. medliturgen) har sagt "Slik lyder det hellige evangelium." I enkelte gudstjenester kan liturgen likevel bestemme at det skal være hallelujaomkved. Det kommer da i stedet for salmen.
Ledd 14 Trosbekjennelse Credo	Normalt brukes den apostoliske trosbekjennelsen. Også den nikenske kan benyttes. Vanligvis fremsies trosbekjennelsen, men den kan også synges. Trosbekjennelsen utelates her dersom det er dåp i gudstjenesten.
Ledd 17 Forbønn	Normalt brukes ferdig formulerte bønner (se Ordning for hovedgudstjeneste side 2.54-60). Forbønnen ledes fortrinnsvis av liturgen, men kan også ledes av en medliturg. De enkelte bønneavsnitt kan leses av flere. Menighetssvar synges etter hvert bønneavsnitt.

Menighetssvar til forbønn	Det synges menighetssvar etter hvert bønneavsnitt. Musikk: Iver Kleive. Tekst: <i>Hør vår bønn. Hør vår bønn. La ditt rike komme, la din vilje skje, Gud! Hør vår bønn.</i> (Side 715 i permen "Liturgisk musikk for Den norske kirke" [2011]) ¹
Ledd 20 Takksigelse og bønn Fadervår	Normalt synges Fadervår. Tekstformen "Vår Far i himmelen" benyttes. Melodi: Side 254 i "Liturgisk musikk for Den norske kirke". Sats: Henrik Ødegaard.
Ledd 22 Måltidets avslutning Takkebønn	Av de fire oppførte alternativene for takkebønn benyttes nr. 2: "Vi takker deg, himmelske Far, for dine velsignede gaver. ..." Liturgen messer eller leser takkebønnen. Når den messes, synger menigheten "Amen" til slutt. Etter at kalken og disken er dekket til med kalkkleddet, blir de stående på alteret og plasseres ikke på noe sidebord.
Ledd 24 Velsignelse	Normalt benyttes det første alternativet under ledd 24 (Lovprisning/Benedicamus etterfulgt av velsignelsen, og Amen sunget av menigheten). Liturgen kan også velge et av de andre alternativene.
Ledd 25 Utsendelse	Hvis det ikke er utgangsprosesjon, sitter menigheten under postludiet. Utsendelsesordene kommer da etter postludiet og sies av liturgen. Normalt benyttes alternativet "Gå i fred. Tjen Herren med glede."

D Menighetens deltakelse i svar og bønner

Gudstjenesteutvalget foreslår at menighetsrådet gjør følgende vedtak:

Ledd:	Vedtak:
Amen etter inngangsord (ledd 3)	Menigheten skal ikke svare "Amen" etter inngangsordet.
Respons etter tekstlesningene: Gud være lovet (ledd 9–12)	Menigheten skal ikke svare "Gud være lovet" etter "Slik lyder Herrens ord."
Den avsluttende delen av bønnene for takkoffer, ledd 18 og 19	Ofringen avsluttes ved at liturgen ber en kort bønn, som f.eks. kan være en av dem som er gjengitt i Ordning for hovedgudstjeneste, ledd 18 eller 19, men uten at menigheten skal være med og si fram den siste linjen (som er et alternativ i begge bønnene).
Den avsluttende delen av tilsigelsesordet etter utdelingen, ledd 21	Menigheten skal ikke delta i avslutningen av tilsigelsesordene etter utdelingen.
Den avsluttende delen i tre av alternativene til takkebønn etter nattverdmåltidet, i ledd 22	Av de fire oppførte alternativene for takkebønn benyttes nr. 2: "Vi takker deg, himmelske Far, for dine velsignede gaver. ..." Liturgen messer eller leser takkebønnen. Når den messes, synger menigheten "Amen" til slutt. (Dette alternativet har ikke, som de tre andre, noe avsluttende

¹ Gudstjenesteutvalget ønsker samtidig at utprøvingen av Johan Varen Uglands melodi (side 663 i "Liturgisk musikk for Den norske kirke") fortsetter en tid, slik at menighetsmøtet og menighetsrådet får et bredere erfaringsgrunnlag for sine vedtak. Tekst: *Herre, vår Gud, hør oss når vi ber. [Siste gang:]Amen.*

	tillegg som kan fremsies av menigheten eller L/ML.)
--	---

E Nattverd

Gudstjenesteutvalget foreslår at menighetsrådet gjør følgende vedtak:

Ledd:	Vedtak:
Vin og brød	Det benyttes avalkoholisert rød druevin og glutenfrie oblater.
Utdelingsmåte	Normalt benyttes kontinuerlig utdeling ved alteret. Alternativt kan utdelingen skje andre steder i kirkerommet ("stasjoner"), også der med særkalker. I gudstjenester der det ventes spesielt mange deltakere, kan intinksjon (dypping) benyttes, eventuelt samtidig med kontinuerlig utdeling ved alteret med særkalker. I hver gudstjeneste må det gis mulighet til å motta brød og vin sittende for dem som trenger det.
Bruk av Nattverdordning for særlige anledninger	Se ovenfor under "Utdelingsmåte".

F Dåp

Gudstjenesteutvalget foreslår at menighetsrådet gjør følgende vedtak:

Ledd:	Gudstjenesteutvalgets forslag til vedtak:
Dåpsfamiliens eller andre medliturgers medvirkning under dåpen	Kan brukes til enkelte oppgaver etter avgjørelse av liturgen.
Bruk av dåpslys	Dåpslys brukes.
Når i gudstjenesten dåpsbarnets/dåpskandidatens fulle navn skal nevnes	Dåpsbarnets/dåpskandidatens fulle navn nevnes normalt i informasjonen om dagens gudstjeneste i forberedelsesdelen før de tre klokkeslagene, eventuelt i innledningen til dåpen ("Med takk og glede tar menigheten imot ..."). Dåpsbarnets/dåpskandidatens fulle navn nevnes bare én gang i gudstjenesten.
Hvor ofte det kan være dåp i hovedgudstjenesten	Ingen faste begrensninger på det.
Hvor mange dåpsbarn/dåpskandidater det kan være i en gudstjeneste	Vanligvis ikke flere enn tre. Det kan gjøres unntak i særlige tilfeller.
Dåp i egen gudstjeneste	Det kan arrangeres egne dåpsgudstjenester (f.eks. søndag kl. 13) dersom det er behov for det.

G Liturgisk musikk

Gudstjenesteutvalget foreslår at menighetsrådet gjør vedtak om musikk til følgende ledd:

Ledd:	Vedtak:
<i>Bønnerop Kyrie</i>	Tekstformen "Kyrie eleison. Gud Fader, miskunne deg" skal benyttes. Melodiene fra høymesseliturgien av 1977 benyttes. (Allmenn serie, for festtidene og for fastetiden.) Kyrielitani kan benyttes i enkelte gudstjenester.
<i>Lovsang Gloria</i>	Grunnformen fra "Ordning for hovedgudstjeneste", side 2.8, skal benyttes. Melodiene fra høymesseliturgien av 1977 benyttes. Ved enkelte gudstjenester kan en av variantene fra side 2.41-43 benyttes.
<i>Halleluja</i>	Normalt skal det ikke være hallelujaomkvad; liturgen kan bestemme om det skal være det i enkelte gudstjenester. I så fall benyttes normalt melodien på side 708 i "Liturgisk musikk for Den norske kirke" (2011), "Slavisk melodi".
<i>Trosbekjennelse Credo</i>	Normalt brukes den apostoliske trosbekjennelsen. Også den nikenske kan benyttes. Vanligvis fremsies trosbekjennelsen, men den kan også synges. Liturg og organist bestemmer melodi fra gang til gang.
<i>Menighetssvar (forbønn)</i>	Menighetssvar skal synges etter hvert bønneavsnitt. Normalt benyttes Iver Kleives melodi (side 715 i permene "Liturgisk musikk for Den norske kirke" [2011]) ² . Også andre svar kan benyttes, f.eks. "Forbønn etter Taizé" (Salmer 1997, nr. 161). Også Fredslitaniet (NoS nr. 952) kan benyttes. I fastetiden brukes Litaniet (NoS nr. 951) som forbønn.
<i>Hilsen Prefasjonsdialog</i>	Melodiene fra høymesseliturgien av 1977 benyttes.
<i>Hellig Sanctus</i>	Melodiene fra høymesseliturgien av 1977 benyttes når det gjelder allmenn serie og fastetiden. Som melodi for festtidene benyttes allmenn serie.
<i>Fadervår</i>	Normalt skal Fadervår synges, og tekstformen "Vår Far i himmelen" skal benyttes. Melodi: Side 254 i "Liturgisk musikk for Den norske kirke" (2011). Sats: Henrik Ødegaard.
<i>Du Guds Lam Agnus Dei</i>	Melodiene fra høymesseliturgien av 1977 benyttes (allmenn serie, for festtidene, for fastetiden).
<i>Velsignelsen</i>	Melodivalg: Høymesseliturgien av 1977. Normalt skal det første alternativet under ledd 24 (Lovprisning/Benedicamus etterfulgt av velsignelsen, og Amen sunget av menigheten) benyttes. Liturgen kan også velge et av de andre alternativene.

² Gudstjenesteutvalget ønsker samtidig at utprøvingen av Johan Varen Uglands melodi (side 663 i "Liturgisk musikk for Den norske kirke") fortsetter en tid, slik at menighetsmøtet og menighetsrådet får et bredere erfaringsgrunnlag for sine vedtak. Tekst: *Herre, vår Gud, hør oss når vi ber. [Siste gang:] Amen.*

H Medliturger

Gudstjenesteutvalget foreslår at menighetsrådet gjør følgende vedtak:

Ledd:	Vedtak:
Når medliturg skal benyttes der det er angitt ML/L eller L/ML	Det bestemmes ikke på forhånd. Men når det i gudstjenesteordningen står ML/L, er det normale at det er en medliturg, og omvendt når det står L/ML.
Plan for hvordan medliturgenes medvirkning kan utvides	Det lages ingen egen plan for dette.
Retningslinjer for medliturgenes antrekk (sivilt antrekk eller liturgiske klær)	Nattverdmedhjelpere bruker hvit kappe. Øvrige medliturger som ikke har egne liturgiske klær, bruker sivilt antrekk. Det forutsettes at de som medvirker med liturgiske oppgaver i gudstjenesten, er seg bevisst hvordan man er kledd i forhold til den gudstjenestelige helheten man er en del av.

I Bevegelser og handlinger

Gudstjenesteutvalget foreslår at menighetsrådet gjør følgende vedtak:

Ledd:	Vedtak:
Om menigheten skal stå eller sitte under inngangs- og utgangssalmen, eventuelt også under andre salmer	Menigheten skal stå under inngangssalmen og sluttsalmen.
Inngangs- og utgangsprosesjon	Hvis det er dåp i gudstjenesten, er det normalt inngangsprosesjon. I andre gudstjenester bestemmer liturgen om det skal være prosesjon. Menigheten står under prosesjonen. Hvis det i prosesjonen bæres inn brød og vin til nattverden, settes det på alteret, ikke på et sidebord. Liturgen bestemmer hvem og hva som skal være med i prosesjonen. Ordinært er det ikke utgangsprosesjon. Men liturgen kan bestemme at det ved enkelte anledninger skal være det.
Evangelieprosesjon	Det er ikke evangelieprosesjon.
Søndagsskoleprosesjon	Eventuell søndagsskoleprosesjon finner sted under salme før prekenen. Det er for tiden ikke søndagsskole i Frogner kirke, og videre detaljer om søndagsskoleprosesjon tas opp med søndagsskolens ledere dersom det kommer i gang søndagsskole.
Hvordan ofring skal skje	Menighetens takkoffer samles inn under salmen før nattverden (ledd 19). Offeret samles vanligvis inn i benkeradene og bæres så fram til alteret. Ofringen avsluttes ved at liturgen ber en kort bønn, som f.eks. kan være en av dem som er gjengitt i Ordning for hovedgudstjeneste, ledd 18 eller 19, men uten at menigheten skal være med og si fram den siste linjen (som er et alternativ i

	begge bønnene). Menighetsrådet kan vedta andre innsamlingsformer for bestemte gudstjenester (f.eks. ofring rundt alteret eller ved utgangen).
Anledning til lystenning	Det er normalt anledning til lystenning i lysgloben bak i kirken når folk kommer til kirken. Unntatt er Allehelgensdag. Da står lysgloben framme i kirken, og lystenning kan finne sted i forbindelse med nattverden eller egen lysmarkering.
Frembæring av brød og vin	Liturgen bestemmer om det skal bæres inn brød og vin til nattverden i inngangsprosesjonen.

J Praktiske forhold og tilrettelegging

Gudstjenesteutvalget foreslår at menighetsrådet gjør følgende vedtak:

	Vedtak:
Rutiner for bruken av kirkerommet før, under og etter gudstjenesten	Når det er gudstjeneste kl. 11, skal dørene være åpnet senest kl. 10.15. Senest kl. 10.40 skal alle forberedelser i kirkerommet være avsluttet. Det innebærer bl.a. at lysgloben skal være klargjort, salmenumrene være hengt opp på salmetavlene, eventuelle kor- eller musikkprøver være avsluttet. Kirketjener er ansvarlig for at alterlysene tent, og at høyttaleranlegget er slått på og prøvd.
Universell utforming	Kirketjener, andre ansatte og frivillige som har oppgaver i gudstjenesten (f.eks. kirkeverter, medliturger), skal medvirke til å gjøre det så lett som mulig å delta i gudstjenesten for mennesker med nedsatt funksjonsevne der utformingen av kirkerommet og dets interiør ikke er tilstrekkelig universelt utformet. Det kan f.eks. innebære at det ikke plasseres noe på gulvet som gjør det vanskeligere enn nødvendig å bruke rullestol, og at teleslynganlegget fungerer. Det informeres om muligheten til å motta nattverd på første benk og på gulvet nedenfor kortrappen. Slik informasjon kan gis i programarket for gudstjenesten, hvis et slikt foreligger, eventuelt muntlig på egnet sted i gudstjenesten.
Retningslinjer for privat fotografering og lyd- og bildeopptak under gudstjenesten	Fotografering og filming er tillatt under inngangsprosesjon og eventuell utgangsprosesjon. Under gudstjenesten kan bilder tas fra kirkebenken, men uten blits. Dette gjelder også under dåp, der ingen bør reise seg, krysse midtgangen eller gå opp i koret for å fotografere. Etter gudstjenesten kan alle ta bilder ved døpefonten. Hensikten med retningslinjene er at menighetens oppmerksomhet ikke skal rettes mot fotografering og fotografer på bekostning av innholdet i gudstjenesten. Retningslinjene gjøres kjent for dem som møter i dåpssamtaler. De kan eventuelt også nevnes i et eventuelt trykt gudstjenesteprogram eller i forberedelsesdelen.

Andre faste rutiner ut fra lokalt særpreg og lokale behov	Offeret blir talt opp av to betrodde personer umiddelbart etter gudstjenesten, f.eks. nattverdmedhjelper og tekstleser. Menighetsrådet fastsetter øvrige rutiner for sikker behandling av offeret (f.eks. oppbevaring, bank).
---	---

K Retningslinjer for årsplanen

Gudstjenesteutvalget foreslår at menighetsrådet gjør følgende vedtak:

	Vedtak:
Hvor ofte en skal feire de ulike typene hovedgudstjenester i menigheten, og i de forskjellige kirkene dersom det er flere	Det bør være 2-4 familiegudstjenester pr. semester (hovedgudstjeneste nr. 2). Øvrige søndager feires høymesse (hovedgudstjeneste nr. 1). På de søn- og helligdagene eller i de periodene i kirkeåret som er oppregnet i avsnitt B, skal hovedgudstjenestene følge de ordningene som er angitt i B (hovedgudstjeneste nr. 3-13).
Feiring av gudstjenester på særskilte dager i kirkeåret	Utenom de dagene som er nevnt under B, er det ikke fastsatt ordninger for gudstjenester på andre særskilte dager i kirkeåret. Det er likevel ikke til hinder for at det kan feires gudstjeneste på slike dager, f.eks. påskenatt, Olsok eller Mikkelsmess. Ved påskenattsgudstjeneste brukes ordningen fra "Gudstjenestebok for Den norske kirke" (1977), del I, side 223 fg., med mulighet for enkelte justeringer.
Integrering av menighetens trosopplæring i gudstjenestefeiringen	Dette vil særlig knyttes til familiegudstjenester, men kan også være aktuelt i høymesser eller egne temagudstjenester.
Hensyn til lokale planer for diakoni, kirkemusikk og trosopplæring	En søndag hver høst legges det i gudstjenesten spesielt vekt på det diakonale oppdraget ("Diakonens dag").
Temagudstjenester	Det etableres ikke faste rutiner for temagudstjenester.

Vedlegg 1

Struktur for menighetens hovedgudstjeneste nr. 1.

(Strukturen for hovedgudstjeneste nr. 2, familiegudstjeneste, følger som vedlegg 2.

Strukturen for de øvrige hovedgudstjenestene er gjengitt som egne avsnitt i del B – Gangen i gudstjenesten.)

Hovedgudstjeneste nr. 1: Høymesse

I. SAMLING

1 Forberedelse

Klokkeringing

Informasjon om dagens gudstjeneste. Avsluttes med: "La oss være stille for Gud".

Kort stillhet

Tre klokkeslag

2 Inngangssalme

3 Inngangsord

4 Samlingsbønn

5 Syndsbekjennelse

6 Bønnerop KYRIE

7 Lovsang GLORIA

Dåp i gudstjenesten skjer her. Da leses også trosbekjennelsen.

8 Dagens bønn

II. ORDET

9 Første lesning

10 Salme (bibelsk salme eller annen salme, eventuelt korsang)

11 Andre lesning

12 Salme før prekenen (kan erstattes av hallelujaomkved)

Evangelium

13 Preken

14 Trosbekjennelsen (*ved dåp i gudstjenesten, kommer trosbekjennelsen der*)

15 Salme

III. FORBØNN

16 Kunngjøringer

17 Forbønn

IV. NATTVERD

18-19 Salme før nattverden og takkoffer (takkofferet tas vanligvis opp under salmen)

20 Takksigelse og bønn

Hilsen PREFASJONSDIALOG

Hellig SANCTUS

Fadervår

21 Nattverdmåltidet

Fredshilsen PAX

Du Guds Lam AGNUS DEI

Utdeling

22 Måltidets avslutning

Takkebønn

V. SENDELSE

23 Slutningssalme

24 Velsignelse

25 Postludium

Utsendelse

Vedlegg 2

Struktur for menighetens hovedgudstjeneste nr. 2, der også innholdet i de enkelte leddene er framstilt (både de som er lik høymesseleddene, og de som er forskjellige).

Hovedgudstjeneste nr. 2: Familiegudstjeneste

Innledning

Generelt er det et ønske om at familiegudstjenestens liturgi ikke skal være for avvikende fra høymessens liturgi. Det musikalske uttrykket skal være gjennomarbeidet og framstå som en integrert del av liturgien. Forslaget åpner for at det kan være både dåp og nattverd i familiegudstjenesten (men normalt ikke flere enn to dåp), eller bare dåp eller bare nattverd, eller ingen av delene. Liturgen avgjør om det skal være nattverd, også ut fra en vurdering av gudstjenestens lengde, som ikke bør være over én time. Det er ønskelig at barn og unge (og eldre) kan ha oppgaver i gudstjenesten (f.eks. bære dåpsmuggen, blomster, nattverdselementene, samle inn kollekt). Nattverdelementene kan bæres inn i inngangsprosesjonen og plasseres på alteret, eventuelt på et eget bord i koret (eller et annet egnet sted fremme i kirkerommet) og i så fall siden bæres fram til alteret (fortrinnsvis av barn eller unge) sammen med offeret når det samles inn og bringes til alteret. Konfirmanter eller eldre ungdommer kan være viktige ressurser som tekstlesere eller ved forbønnen. Det er lagt opp til et de fleste gudstjenesteleddene skal ha en forholdsvis fast normalordning (f.eks. valg av forbønn), samtidig som det flere steder er åpnet for at enkelte gudstjenester kan ha andre utforminger av en rekke ledd. At det er lagt opp til en forholdsvis fast struktur som det normale, er både for å øke gjenkjenneligheten fra gudstjeneste til gudstjeneste, men også for å unngå at det må tys til improvisasjoner i forberedelsene.

I. SAMLING

Forberedelse (jfr. ledd 1 i høymessen)

- Klokking
- Kort informasjon om dagens gudstjeneste
- Avsluttes med: "La oss være stille for Gud" eller en lignende formulering.

- Kort stillhet
- Tre klokkeslag

Prosesjon og inngangssalme (jfr. ledd 2 i høymesse)

Normalt begynner familiegudstjenesten med prosesjon – hvor barn/grupper/personer som medvirker ved gudstjenesten deltar, også dåpsfølger. (Prosesjon kan bortfalle ved enkelte anledninger – avgjøres av liturg og organist.) Det spilles orgel, eventuelt andre instrumenter, under prosesjonen. Det kan også være korsang. Dette avgjøres av organisten, som gudstjenestens musikalske leder. Første salme begynner normalt etter at prosesjonsfølget har funnet sine plasser – men salmen kan også synges under prosesjonen (liturg og organist avgjør i det enkelte tilfellet).

Inngangssord (jfr. ledd 3 i høymesse)

Liturg: Nåde være med dere og fred fra Gud, vår Far, og Herren Jesus Kristus.

Før inngangssordene kan liturgen si: "Kjære menighet".

Inngangssordene kan ledsages av innslag som angir gudstjenestens særpreg og tema.

Samlingsbønn. Kan ledes av et litt større barn, liturgen eller en annen voksen.

(Jfr. ledd 4 i høymesse.)

Alle:

Gud, du er midt iblant oss.

Du omgir oss på alle sider.

Hold oss i din hånd.

(Kan bes av alle, eller som "hermebønn" ved at den som leder bønnen, sier en og en setning som gjentas av alle. Hentet fra Ordning for hovedgudstjeneste i "Gudstjeneste for Den norske kirke", 2011, side 2.30.)

Synsbejennelse (jfr. ledd 5 i høymesse)

Liturg: Jesus sier: Vi skal elske vår neste som oss selv. La oss nå bøye oss for Gud og be om tilgivelse.

Alle:

Gud, vær meg nådig!

Tilgi meg min synd for Jesu Kristi skyld.

Skap i meg et rent hjerte,

og gi meg visdom og mot til å gjøre det gode.

I enkelte gudstjenester kan det brukes en lokalt utformet synsbejennelse etter den modellen som er angitt i Ordning for hovedgudstjeneste, side 2.37 (der kalt versjon 7). Liturgen avgjør om dette skal skje, og hvordan den skal forberedes.

Kyrie (jfr. ledd 6 i høymesse)

Normalt brukes Trond Kvernos Kyrie på side 678 i det nye liturgiforslaget (permen "Liturgisk musikk", 2011), hvor menigheten gjentar etter liturgen. Andre kyrier kan også brukes, det avgjøres i så fall av liturg og organist.

Gloria (jfr. ledd 7 i høymesse)

Liturg: Ære være Gud i det høyeste!

Alle synger:

Og fred på jorden blant mennesker som Gud har glede i.

(og fortsetter umiddelbart med:)

(NoS 943:)

Måne og sol, skyer og vind,
og blomster og barn,
skapte vår Gud.
Himmel og jord, allting er hans.
Herren vår gud vil vi takke.

Refr.:

Herre, vi takker deg. Herre, vi priser deg.
Herre, vi synger ditt hellige navn.

Jesus, Guds sønn,
død på et kors for alle, for oss,
lever i dag.
Ja, han er her. Ja, han er her.
Herren vår gud vil vi takke.

Refr.

Ånden, vår trøst, levende, varm
og hellig og sterk,
taler om Gud.
Bærer oss fram dag etter dag.
Herren vår gud vil vi takke.

Refr.

Dåp

Hvis det er dåp i gudstjenesten, plasseres den her. Jfr. at den i høymessen kommer etter ledd 7, Gloria. Hvis det er både dåp og nattverd i gudstjenesten, utelates Fadervår i dåpsliturgien. I forbindelse med dåpen synges en **dåpssalme**.

II. ORDET

Tekstlesning (jfr. ledd 12 i høymesse)

Liturg: La oss høre Herrens ord!

Det er normalt bare én lesning. Evangelieteksten, som vanligvis er prekenteksten, leses fra lesepulten av liturgen eller en annen. Alle reiser seg under evangelielesningen. Hvis det prekes over en annen tekst, leses den i tillegg (og da i prekenen). Tekstlesningen kan samordnes med dramatiserende innslag. I så fall blir menigheten sittende, så det er lettere å se for alle.

Salme (jfr. ledd 10/12 i høymesse)

Én av salmene før/etter preken/trosbekjennelse kan erstattes av eller kombineres med korinnslag.

Preken (jfr. ledd 13 i høymesse)

Predikanten preker over den foreskrevne tekst eller over en annen av de tekster som er bestemt for dagen. I enkelte tilfeller kan det prekes over en fritt valgt bibeltekst. Hvis det prekes over en annen tekst enn evangelieteksten, leses den her. Hvis det prekes over evangelieteksten, som er det normale, kan deler av den leses en gang til. I forbindelse med tekstlesning eller preken kan det

legges inn aktualiserende, dramatiserende eller aktiviserende innslag som er samordnet med prekenens innhold.

Trosbekjennelse (jfr. ledd 14 i høymesse)

Den apostoliske trosbekjennelsen benyttes. Trosbekjennelsen utelates her dersom det er dåp i gudstjenesten.

Salme (jfr. ledd 15 i høymesse)

Én av salmene før/etter preken/trosbekjennelse kan erstattes av eller kombineres med korinnslag.

III. FORBØNN

Kunngjøring (jfr. ledd 16 i høymesse). Kunngjøringene skal være korte.

Evt. takkoffer (jfr. ledd 18 i høymesse)

Hvis det ikke er nattverd, tas ofringen opp her (etter kunngjøringene). Den kan ledsages av musikkinnslag, eventuelt en salme. Offeret samles vanligvis inn i benkeradene. Liturgen ber en kort takkebønn etter at offeret er båret fram til alteret.

Forbønn (jfr. ledd 17 i høymesse)

Som forbønn brukes enten den ferdig formulerte bønnen nedenfor eller en forbønn utformet av liturgen, gjerne i samarbeid med medvirkende barn/ungdommer/familier. Forbønnen ledes av liturgen eller en medliturg. De enkelte bønneavsnitt kan leses av flere.

Etter hvert bønneavsnitt synges som **forbønnsvar** det samme forbønnsvaret som blir vedtatt i lokal grunnordning for hovedgudstjeneste *høymesse*.

Liturg/medliturg:

Herre, vår Gud,
bevar våre hjem og dem som står oss nær.
Lær oss å dele med andre.
Vær hos alle syke og ensomme.
Vi ber for alle som har det vondt,
vi ber for dem som ikke kan spise seg mette,
og for dem som fryser,
og for dem som har mistet far eller mor.
Vi ber for dem som er mishandlet av voksne
og plaget av andre barn.
Vi ber for alle som er redde for morgendagen.
Herre, dine barn ber deg.

Alle synger: [Samme forbønnsvar som i høymessen.]

Liturg/medliturg:

Herre, vår Gud,
la det bli fred og rettferdighet i verden,
så alle store og små får det de trenger.
Vi ber for dem som bor i land hvor det er krig,
for dem som lever i flyktningeleirer,
Herre, dine barn ber deg.

Alle synger: [Samme forbønnsvar som i høymessen.]

Liturg/medliturg:

Herre, vår Gud,
kom til dem som ikke vet hvem du er.
Lær oss å fortelle om deg med våre ord,
og vise hvem du er, med det vi gjør.
Bevar vår menighet
og kirken i hele verden.
Herre, dine barn ber deg.

Alle synger: [Samme forbønnsvar som i høymessen.]

Vi minnes de døde og ber for de sørgende

Medliturg/liturg: Vi reiser oss.

Menigheten reiser seg.

Medliturg/liturg: La oss minnes dem i vår menighet det er holdt gravferd for siden sist vi var samlet.

Navnene til de avdøde, med fødselsår eller alder, leses opp.

Kort stillhet.

Medliturg/liturg: Lær oss å telle våre dager så vi kan få visdom i hjertet.

Salme 90, 12.

Liturg/medliturg: Barmhjertige Gud, trøst de sørgende og vær dem nær i tiden som kommer.

Alle synger: [Samme forbønnsvar som i høymessen.]

*(Hvis det verken er dåp eller nattverd i gudstjenesten, følger **Fadervår** her:)*

Alle:

Vår Far i himmelen.
La navnet ditt helliges.
La riket ditt komme.
La viljen din skje på jorden slik som i himmelen.
Gi oss i dag vårt daglige brød,
og tilgi oss vår skyld,
slik også vi tilgir våre skyldnere.
Og la oss ikke komme i fristelse,
men frels oss fra det onde.
For riket er ditt,
og makten og æren i evighet.
Amen.

IV. NATTVERD

Hvis det *ikke* er nattverd, samles takkofferet inn som avslutning av kunngjøringene og før forbønnen. Gudstjenesten fortsetter da med hoveddel V. Sendelse.

Forberedelse av måltidet (jfr. ledd 19 i høymesse)

Salme før nattverden

Som offertoriesalme brukes normalt NoS 658 (Vårt alterbord er dekket), NoS 642 (Når vi deler det brød) eller NoS 633 (Som korn fra vide åkrer). Andre salmer kan også velges.

Menighetens takkoffer

Offeret samles vanligvis inn i benkeradene under salmen. Liturgen ber en kort takkebønn etter at offeret er båret fram til alteret.

Hilsen (jfr. ledd 20 i høymesse)

Hentet fra Ordning for hovedgudstjeneste, side 2.79 fg: Nattverdordning for særlige anledninger. ("Denne ordning kan brukes i hovedgudstjenester som er særlig lagt til rette for barn og unge... Når hovedgudstjenesten feires som høymesse, brukes den ikke.")

Liturg: La oss lovprise Gud.

Menigheten reiser seg.

Medliturg: Gud vil vi takke og ære.

Alle: Gud vil vi takke og ære.

Nattverdbønn med innstiftelsesordene (Verba) (jfr. ledd 20 i høymesse)

Liturg: Vi lovsynger deg, Gud, himmelens og jordens skaper.

Du omslutter oss med kjærlighet og omsorg.

Takk for frelsen du har gitt oss gjennom Jesus Kristus.

Vi ber deg: Send din Ånd over oss og dine gaver.

(Eller en av de andre nattverdbønnene på side 2.80 i Ordning for hovedgudstjeneste.)

Deretter følger:

Liturg: Vår Herre, Jesus, Kristus, i den natt da han ble forrådt, tok han et brød, takket, brøt det, gav disiplene og sa: Ta imot og spis! Dette er min kropp som gis for dere. Gjør dette til minne om meg. Likeså tok han kalken etter måltidet, takket, gav dem og sa: Drikk alle av den. Denne kalken er den nye pakt i mitt blod som utøses for dere så syndene blir tilgitt. Gjør dette så ofte som dere drikker det, til minne om meg.

Alle:

Vår Far i himmelen.

La navnet ditt helliges.

La riket ditt komme.

La viljen din skje på jorden slik som i himmelen.

Gi oss i dag vårt daglige brød,

og tilgi oss vår skyld,

slik også vi tilgir våre skyldnere.

Og la oss ikke komme i fristelse,

men frels oss fra det onde.

For riket er ditt,

og makten og æren i evighet.

Amen.

Du Guds Lam (Agnus Dei) (jfr. ledd 21 i høymesse) - synges

Liturg:

Og nå, slik Jesus har vist oss, deler vi brødet og vinen, for disse jordiske ting har Gud knyttet sin velsignelse til. Så kom og smak, brød og vin, en gave fra jorden og et verk av menneskers hender, jordisk og himmelsk mat på samme tid. Han gjør oss til sin kropp på jorden, til mennesker som mottar og gir kjærlighet og omsorg.

Nattverdmåltidet (jfr. ledd 21 i høymesse)

Utdelingsmåten er ved intinksjon eller ved kontinuerlig utdeling ved alteret. Liturgen bestemmer dette fra gang til gang.

Etter utdelingen sier *liturgen*:

Den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus har nå, i nattverdens brød og vin, gitt oss sin kropp og sitt blod som gir tilgivelse og frelse. Han gir oss mot til å leve og mot til å tro. Fred være med dere.

Måltidets avslutning (jfr. ledd 22 i høymesse)

Liturg: Vi takker deg, nådige Gud, du som gjennom brødet og vinen har gitt oss del i Jesu Kristi seierrike død og oppstandelse. Styrk oss ved din Ånd til vitnesbyrd og tjeneste i verden.

(Eller en annen av takkebønnene på side 2.20-21 i Ordning for hovedgudstjeneste, eller en lokalt utformet takkebønn, eller en annen egnet takkebønn.)

V. SENDELSE

Slutningssalme (jfr. ledd 23 i høymesse)

Menigheten står under siste salme og blir stående til velsignelsen er ferdig. Hvis det er utgangsprosesjon, kan salmen flyttes dit.

Velsignelse (jfr. ledd 24 i høymesse)

Liturgen velger et av alternativene som er satt opp under Ordning for hovedgudstjeneste, side 2.22.

Klokkeslag

Tre ganger tre bøtteslag.

Postludium/Utgangsprosesjon/utsendelsesord (jfr. ledd 25/26 i høymesse)

Hvis det er postludium eller korinns slag, sitter vanligvis menigheten. Hvis det er utgangsprosesjon, kan den finne sted under postludiet eller mens det synges en salme og menigheten følger prosesjonen.

Salmen kommer da i stedet for "slutningssalme" ovenfor. Hvis det er utgangsprosesjon, sies utsendelsesordene før prosesjonen begynner. Normalt benyttes alternativet "Gå i fred. Tjen Herren med glede."

Utsendelse (jfr. ledd 25 i høymesse)

Hvis det ikke er utgangsprosesjon, sitter menigheten under postludiet. Utsendelsesordene kommer da etter postludiet og sies av liturgen. Normalt benyttes alternativet "Gå i fred. Tjen Herren med glede." (Hvis det er utgangsprosesjon, sies utsendelsesordene før prosesjonen begynner.)
